

J E L E N K Ö R.

83. szám.

Pest szerda october 16dikán.

1833.

Foglalat: Magyarország (Pozsonyban ismét orsz. ülések az urbarium tárgyában. A' rozsnyói evang. sup. gyűlés határozatának 3 pontja. Duna gőzhajó pró autazása. Mutsó György, Lamartine és Raupach. Kir. kam. tud.). Anglia (Palmerstonnél követségi tanácskozá. Portugáli hírek: a' migueliták sept. 14ikén ismét visszaveretnek, dona Maria Lissabonban kiszáll. Beaumont 's több francia tiszt Miguel oda hagyják 's a' t.). Franciaország (touloni préfet körlevele, sept. 23iki kir. rendelet, Vik Henrik nagykorúsági napja, vagy is sept. 29ike Párisban 's egyebütt az országban). Spanyolország (VII. Ferdinand spanyol király † sept. 29 kén). Németország (octoberi bajor népünnepre készületek; Csehországba utazott francia carlisták; görög hírek). Törökország (a' Moniteur Egyiptien kezdő czikke-lye). Gabonáár. Pénzkelet.

MAGYARORSZÁG.

Pozsony. RRink a' már kerületileg meghányogatott főtblai észrevételeket (az urbariumban) oct. 7ikén vevék ismét orsz. tanácskozás alá 's ezen, meg a' következett két napon az első két czikkely tárgyatin tulesvéu, azokat üzenet formában a' fő táblához már 9ikén által is küldék. E' czikkelyekre nézve a' két tábla véleménye úgy szólván egyező. Legtöbb nehézséget okozott a' fő RR. által az I. cz. 6 §szához javasolt toldalék, hogy t. i. köteles legyen a' jobbágytelkihasznóvételket megvásárló, minden különbség nélkül, az azon fekvő mind földesuri mind közös terheket is viselni, ez utóbbiakat azonban a' későbbi, azaz majd az ennek sorára következő orsz. munkálatban teendő megállapítás szerint; de a' RR. többsége utóbb hosszas vitatás után ebben is megnyugodott. E' jóváhagyás következtében Bars megye követe indítványba hozá a' másnapi ülésben: hogy mivel illy formán a' jobbágytelken fekvő terhek viselése már biztosítva volna, szabad legyen magának a' földesurnak is az illy telki hasznogyümölcsözéseket megvásárolni; de a' többség az indítványt felre veté. Abban továbbá, hogy a' jobbágytság szeszés italokat gabonából ne égethessen, csak annyiban egyeztek meg a' RR.: hogy annyi gabonának használhatása még is engedtessek meg, mennyi a' burgonyának (krumpli v. pityóka) égetés közben forrásba indítására szükségkép megkívántatik. A' többire nézve kevés ellenvetés gördítettett. Oct. 10ikén már a' 4ik czikkelyi észrevételek rostálgatásához fogtak. A' fő RR. 9dikén kezdék ugyan e' tárgyzati üléseiket.

Azokhoz képest, miket 81. sz. Jelenkörünk az ágostai v. köv. Evangelikusok ti-

száninneri 's tuli egyesült superintendenciájának Rózsnyón sept. 26—27kén tartott gyűlése felől általánosán mondott, érdekes lehet még magyar közönségünknek azon gyűlés határozatiból különösen az iskolákat 's magyarodást tárgyazó pontokat bővebben is közlenünk, valamint azokat a' kassai Szemlélő rozsnyai levelezője után írja következőleg: „1. pont. A' rozsnyai, gömői, oszgyáni és miskolci magyar iskolák, mint felsőbb megyéink magyarodásának elismérhetetlen műhelyei, többek, de névszerint Dráskóczy Sámuel és Szontagh Lajos uraknak lelkes előadásai után, különös szemügyre vétettek. Helyben hagyá kiki a' szent szándékot 's aláírás útján pénzbeli segedelmet igére a' nevezett 4 iskolában tanuló szegényebb sorsu ifjaknak fölsegéllésre. Tetemesb áldozatokat kívánt ugyan eddig is valamint egyházi úgy szinte iskolai állapotunk: mindazáltal reménylhetjük, hogy az ébredő nemzeti szellem győzend ezen új áldozatokra nézve minden akadályokon, mellyek hasonló segedelmi beszédessel vannak 's lehetnek összeköttetésben. Ezen esztendőnként fizetendő segedelem-pénz begyűjtésére 's a' négy nevezett iskola-közötti felosztására ifj. Dráskóczy Sámuel ur vállalá fel a' terhes hivatalt, kinek buzgóságától célirányos munkásságot várhatunk minden tekintetben. 2. pont. Jegyzőkönyvünk mindeddig egyedül latin nyelven szerkeztetett. A' csetneki gyűlésen két évvel ezelőtt hozatott azon határozat, hogy három év lefolyta után magyarul is szerkeztessék. E' határozat jelen gyűlésünkön életbe jött, midőn Dráskóczy ur indítványára 's Matheák Mihály ur bővebb előadására Jankó András és Matheák Mihály urak aljegyzői czimzet mellett a' jegyzőkönyvnek magyarul leendő szerkesztésére kineveztettek 's megkérettek. 3. p. Észrevétet-

vén továbbá hogy iskoláinkban a' tudományos rendszer nem egyez meg az osztályok (classisok) szerint egymással; mi miatt, ha ki egy iskolából megy által, némelly tudományokat kétszer, másokat pedig egyszer sem hall: egy Eperjesre gyűlendő bizottság neveztetett ki a' kézsmárki, lőcsei és eperjesi főiskolák felügyelőiből és igazgatóiból, Dráskóczy Sámuel, Fabriczy Sámuel és Szontagh Lajos urak közbejövetelükkel. Ezen bizottság a' felsőbb és alsóbb osztályokra nézve rendszeresen határozandja meg minden esztendőben a' tanítandó tudományokat 's a' t.

Mint Jelenkorunk 's Társalkodónk említé, a' Duna gőzhajó sept. 21kán kezdé próbautazását a' Tiszán. A' Tisza torkolatja és Szeged közti tér 31 német mérföld, 's ezt viz ellen 28 óra 's 54 percz (minutum) alatt futá meg. Torkolatjától kezdve, mint sok helyen másutt is, olly kanyargók a' Tisza partjai, hogy egy óranyi utazás után is ugyanazon egy helyen véli magát lenni az ember. A' Tisza sebessége nincs ollyan mint a' Dunáé, 's így a' hajózást egyedül a' sok tekervényre kivántató szakadatlan felügyelés nehezíté. A' hajó egyetemi 's nagy figyelmet támaszta Szegeden, két napig mulata ott, hő részvéttel és seregenként tódulván lakossága látogatni azt. Sept. 5ikén indult vissza, 's a' torkolatig legerősb ellenszélben is 17 óra 46 percz alatt ért el. Sept. 9ikén a' Szávára bocsátkozott, hol Milos hg tisztelte látogatásával meg, ki egész figyelmére méltatván azt rövid utat tőn rajta, teljes megelégedését jelentvén a' kapitánynak. Szintazon napon Zimonyon által Palánkába ment 's 10ikén rendeltetési czéljához Berzaszkáig mint legtávolabb pontig, mellyhez eddig a' hajó juthatott. Berzaszkánál, hol a' Duna szűk szikfaszoros közt rohan el, olly szélvész dühöngött, hogy a' hajólegénység alig állhatott lábain; ez azonban visszautjában Pest felé egy pillanatig sem akasztá el a' hajót, 's Iső Ferencz testvérestül a' folyvást zivataros idő daczára is mind viz mentében mind viz ellenében mindenütt a' szabott határidőre pontosan megérkezett.

A' Huszt városi elégettek számára Mutsó György ur, a' pesti görög 's oláh iskolák igazgatója száz v. for. vala szíves ajánlékozni segedelmul. M. K.

Lamartine a' hires francia költő és Tavernier a' jeles utazó e' napokban keresztül utaztak Pesten, az első ugyan keleti utjáról (Zimonyban vesztegelte után) haza térni, a' másik Bukarestbe szándékozván. Lamartine és Raupach (jeles német drámaköltész) egy időben mulattak most Bécsben.

(Kir. kam. tud.)

A' nagymélt. m. k. udv. Kamara Szigeten a' sóhivatali főpénztárnál megürült ellenőrségre Nagy Ferencz eddig ugyanazon hivatal tisztét; Ungvárott kam. erdőkerülésre Deak Károly apatini erdőszt; Sztavnán szinté erdőkerülésre Wengriezky Fridrik ungvári erdőhivatali segédet; Lubochnán erdőhivatali irtókságra Garlati Ferdinándot; Teplicskán osztályos erdőszségre Gallusz János eddig koleszarszki erdőszt; ismét Koleszarszkon eszt. erdőszségre Volf Amadé hradeki erdőhivatali irtókot alkalmazá.

A N G L I A.

Pedro részire folyton foly az ujoncz-fogadás, sept. fogyti héten 700 hajózott Lisabonba el, 's azóta háromezer fiatal jelenté magát 's rovatta be. A' lissaboni katona-ság 23 ezer főre tétetik, Migueli pedig 10re.

Sept. 30dikán a' külügyi hivatalnál az ausztriai rendes és rendkívüli követek, a' porosz követ, a' francia ügyvivő, a' belga követ (Vandeweyer) és rendkívüli meghatalmazott (Goblet), 's a' spanyol követ értekeztek lord Palmerstonnal. — Az Albion ugy hiszi, hogy hg Talleyrand egy hónap mulva ismét vissza fog jöni Londonba 's a' követséget áltvenni. — London városa uj lordmayort választott sept. 28ikán; a' szótöbbség Farebrother aldermanre esett; a' voltnek (sir Laurie Péter) köszönet szavaztatott.

Dom Pedronak Pembroke grófné nevezetü gőzhajója érkezett ide hivatalos levelekkel a' kormányhoz, ugy mond a' Guardian. Ezen hajó csak 24 órával indult későbbben el mint Echo kormányhajó, 's a' kétőnek illy hamar egymás után lett elindittatását mindnyájan igen szembeötlőnek találják. Akármint legyen a' dolog, a' kormány legmélyebb titokban tartja mind a' két rendbeli hivatalos közlemény tartalmát. Azt mond-

ják, hogy az excsászár (don Pedro) a' leg-sürgetőbben kér kormányunktól segedelmet, azaz közbejárulást, miért viszont a' legnagyobb áldozatokkal is kész adózni Angliának. Ugyan ő az ifju királyné kora elutaztát is gáncsolja. — A' Globe azt mondja, hogy privát leveleket kapott Lord Nelson nevű kereskedő hajó által Lissabonból sept. 17ikéről, mellyek szerint a' lord of the Isles nevű gőzhajó, melly mint irtuk, pénzt, hadiszereket 's még 27 francia carlista tisztet vitt marsal Bourmont hada számára, a' constitutionalisok kezére került 's Napiernek két hajója által a' Tajóba kísértetett, de ekkorig még nem itéltetett el. Egy másik, algyugömbökkel rakott migueli sajkát hasonló szerencsétlenség ért. Abból hogy ezen privát levelek semmi újabb ütközetet nem emlitenek, azt gyanítja a' Globe, hogy egész sept. 18ikaig, melly nap a' Nelson Lissabon alól elindult, ott minden csendben volt. Ellenben azon tudósítások, mellyeket a' többi londoni ujság october 1sőig közöl, egy újabb, sept. 14ikén történt ütközetet emlitenek, noha ezek egyébiránt is nem igen egyeznek egymással. Az Albion például talán neszét kapta, hogy lord Palmerstonnek kedve van dona Maria részére beavatkozni, mert így ir sept. 28ikán: Még most sincsenek egyenes tudósításink Portugáliából; azonban úgy látszik, lord Palmerston egészen a' portugáli ügyekre fordította figyelmét 's üzi azon politikát, mellynek minden vitorláival neki ereszkedni eltökélett szándéka. Ezen politika pedig röviden abban áll, hogy miután Anglia dona Mariát don Pedro-nak legidősb leányát a' még élő fimagzat elmellőztével portugáli királynénak megismérte, a' portugáli nép ezt elfogadni s a' hgnét törvényes és törvényszerinti uralkodójának megismérni köteles, ha csak magát ő urasága (lord Palmerston) haragjának 's mind azon büntetésnek, mellyel ő mint angol parlamenti tag 's külső ügyi minister, az országot fenyeíteni képes, czélultenni nem akarja. Ha ez a' nemes lordnak elsül, akkor Anglia dicsekedhetik vele, hogy egy független népnek uralkodót tölt nyakára, ámbár magát neutralisnak nyilatkoztatá 's azon néptől a' szabad kormányválaszthatás jusát megtagadni nem képes. Honnan jöjön azután egy illy

legyalázott 's becstelenített országba, mint ezen esetben Portugália lenne, szerencse 's megalégülés: azt mi lord Palmerston itélete alá bocsátjuk. — A' Courier pedig septemb. 30ikai számának második kiadásában estve 5 órakor ezt mondja: Megállítatjuk a' sajtót, hogy lord Nelson nevű kereskedőhajónak megérkeztét jelentsük, melly Lissabont sept. 18ikán hagyta el 's azon hirt hozza, hogy Bourmont sept. 14ikén ujlag megtámadta Lissabont, de ismét tetemes veszteséggel veretett vissza. — Azt is halljuk, hogy Lord of the Isles gőzhajó, miután a' vitt tiszteket 's hadiszereket St. Martinho kised kikötőjében partra szállította, a' királyné hajóji által ugyanazon kikötőben elfogatott 's Lissabon alá kísértetett. A' Courier ezekről octob. 1sőjén nem közöl semmi újabb körülményt. Ellenben a' Times ugyan csak oct. 1sőjén ezeket toldja a' mondottakhoz: Azon tudósítások, mellyeket lord Nelson kereskedőhajónak kapitánya szóval tett, szinte kétségtelenné teszik a' mult septem-ber 14ikei ütköze et. Ő (a' kapitány) azt beszéli, hogy a' támadás reggeli 5 órakor kezdődött 's 9 órakor a' miguelitáknak teljes megveretésökkel 's mintegy 2000 főre menő veszteségökkel végződött. Hogy a' csatának olly hamar vége lett, a' kapitány mondása szerint, azon körülmény okozá, hogy a' migueli hadnak egy része a' Tajo partján egy síkon menvén keresztül, adm. Napier a' Tajóban fekvő egyik hajójához igen közel esett 's az 100 kartácsot lőtt az osztály kö-zibe, melly abban rettentő vérontást okozott. A' királyné seregei ugyanekkor az el-lenséghez igen közel jutván, közülök is, minthogy őket a' távolat miatt megkülönböz-tetni nem lehetett, többet leöltek Napier ál-gyui. Don Miguel halottiról és sebzetteiről azért nem mondhat szám szerint bizonyost, minthogy a' migueliták magok hordák el a' csatahelyről sérültjeiket, illy messze üzni pedig őket a' pedroiták nem tarták tanácsos-nak. Lissabon most tökéletes védelmi álla-potban 's minden lehető megtámadást a' mi-gueli részről vissza is verhet. Ellenben az el-lenségi had úgy látszik nem a' legjobb fenye-tékben áll; egyik ezred, — t. i. a' lamegoi, mintegy 600 ember, — nem akart a' sept. 14iki csatában részt venni 's csak erőszak

's néhány ember-vesztéssel lehetett azt ismét engedelmességre bírni. E' hírek röpkedtek itten (Londonban) a' mai börsén, 's jóllehet azok nem lehetetlenek, még is, minthogy csak egyetlenegy, noha hitelt érdemlő, férjfiúnak mondásin alapulnak, bővebb valószínűsítést kívánnak. — Az Albion ugyan e' hirt kereken tagadja, de miután a' sept. 23ikai madriti ujság is említ egy 14ikén történt összezörrenést, mellyet egyébiránt igen csekélynek 's a' két részről csak egyikét ember-vesztésével járt csatapaténak mond, még is kell valaminek lenni a' dologban.

Ujabb, fontos és örvendetes hírek jöttek Portugáliából Londonba African gőzhajó által Lissabonból ugyan egész sept. 25ikeig, Portoból pedig 26ikaig terjedők. A' londoni ujságok addig is mig körülményesben írának, következőleg adják e' hírek velejét. Courier: A' migueliták megtámadták sept. 14ikén Lissabont 's tökéletesen megverettek. Ezen ütközet körülményeit Royalist hajó hozza Lissabonból, de mellyet utjában az African megelőzött. Dona Maria sept. 22ikén Lissabonnál partra szállott nagy pompával 's köz lelkesedéssel fogadtatva. Valamennyi statusiszt, az angol és francia követek 's az angol és portugál hajóhad parancsnoki kísérek Ő Felséget a' fővárosba, később megjelent a' királyné a' főváros utcáin 's öröm és hódolat követte lépteit. Meglátogatta azután a' védvonaloikat 's jelen volt egy egyetemi szemlén, melly a' szököttekből már 25—30 ezerre növekedett constitutionalis seregeken tartatott. Marsal Bourmont 's a' vele volt többi — mintegy 116 — francia tiszt don Miguel minden unszolásának ellenére beadak lemondásikat sept. 24ikén, 's többen, jelesül maga Bourmont, egy angol hajón Spanyolországba utaztak el. — Don Miguel seregei három mérföldnyire vonultak el a' lissaboni védvonaloiktól, mellyeken most már 200 álgyu van kirakva. Evans ezredes (és angol parlamenti tag), ki az Africaunál jött Londonba vissza, úgy ítélt, hogy 50,000 emberre volna szükség Lissabon sikeres megtámadtatására; épen azért mondottak le Bourmont 's a' francia tisztnek is, mivel nem tarták magokat eléggé erősöknek Lissabont ujjal megtámadniok. — A' Globe ugyan e'

történetekről így szól: Barmilly nagy vagy kicsiny legyen a' veszteség, mellyet a' migueliták sept. 14ikén szenvedtek, azon kérdést még is, fog e marsal Bourmont don Miguel mellett tovább is harcolni vagy nem? tökéletesen eldöntötte, mert a' marsal, Clouet és Larochejaquelein generálokkal 's mint mondják több más francia tiszttel együtt, Spanyolországba ment. General Macdonald, egy angol vagy scot, fogja mint hallik Miguel hadának fővezerségét átvenni, azonban nem a' fővezérnek van don Miguel szükiben, hanem egy jó, buzgó és harczható seregnek, de az övé jelenleg, úgy látszik, igen nagy rendetlenségben van. Általában a' hg ügye mind physikai mind szellemi tekintetben hanyatlak; Bourmont-t és társait csak nagy ok bihata a' harczmező olly hirtelen elhagyására, 's azon hatás, mellyet a' királyné jelenléte, úgy szinte a' részére szolgáló francia 's kivált angol segedelmezés szül, hamar és eldöntő következtetéseket hozand maga után. Bourmont és a' legjelesb francia tisztnek elmenetele bizonyos. A' királyné megérkezett, 's mint halljuk, semmit sem lehet azon szíves, leereszkedő 's nyájas módhoz hasonlítani, mellyel a' brasiliai excsászárné Napier iránt háladatosságát kifejezte. De mind ezen érdekes körületeket idő és hely szüke miatt is későbbre kell hagynunk. Még nem hallgathatjuk el, hogy don Miguel egyik generálját hadi törvényszék eléjébe állíttatta. — Oporto csendes.

FRANCZIAORSZÁG.

A' touloni tengervideki préfet következő körlevelet bocsátott az alattlevő hatóságokhoz: Toulon, sept. 17. Uraim, közlöttem Uraságtokkal ma reggel azon két levelet, mellyeket a' mult éjjel sebesposta által Genuából a' mi oitani főconsulunktól vettem 's mellyekben ez a' berr yi hgnének 's Carlo Alberto gőzhajónak némi gyanús mozdulatiról tudósíta. Jóllehet a' herezegné ujabb forralmányiról közlött hírek a' jelen pillanatban még nem érdemlenek semmi komolyabb figyelmet: még is tanácsos, minden ellenséges lépéstől, mellyre a' hgné talán vetemedni merészlene, ovakodni. Ehez képest utasítást küldöttem a' földközi tenger mellék mind az öt kerülete polgári és hadi hivatalihoz, hogy minden közösülést mind ben a'

szárazon, mind ki a' tengerre az egész part hosszában a' legszorosabb figyelemmel tartanak. Parancsolják meg az Úrak is részük-ről az alattok levő biztosoknak, hogy az okosság és vigyázat ezen rendszabásiban minden tőlök kitelhető módon részt vegyennek, ajánlván nekik egyszersmind különkülön, hogy mindenről, mit e' dolog iránt fontosat tapasztalandanak, Uraságtokat nyomban 's pontosan tudósítsák. — Ezen körlevél erősíteni látszik azon hirt, hogy a' berryi hgné, ki egyébiránt némelly tudósítások szerint Velenczében, mások szerint pedig már Triestben tartózkodik, csakugyan újabb bajt készíttetett magának 's pártosinak. A' Carlo Alberto, melly Marseillebe befutott 's itt a' francia belsőminister parancsára fűrkészet alá vettetett, azt nyilatkoztatá ki, hogy ő sept. 15. 19 hordó nadállal (piócza v. vérszipoly) indult ki Civita-Vecchia felé 's más nap Livornóba ért; itt két bál selymet 's 5 utast vett fel, 's 18ikán Genuába ért, holott 7 hordócska cochenillet rakott fel 's 10 újabb utazót, kikkel 19ikén elindult 's 20ikán Nizába jött, honnan azonban, miután 2 nyalábot 's 5 utazót szárazra tett, még azon nap tovább, Marseillenek, indult, nem maradván több 12 utasánál 's több személyhez intézett áru-nyaláboknál. — Mind ez igen ártatlannak látszik, de a' marseillei 's környékeli hazafiakat még sem nyugtatá meg, kik fenyegetés mondogatják, hogy ha a' berryi hgné ismét teend valamit Franciaország nyugalma ellen, ez és a' könnyen omlandó vér a' kormányra fog feleletterhül háramlani, melly t. i. a' hgnét minden világos törvény ellenére szabadon bocsáttatá. Hg Talleyrand sept. 28ikán estve Párisba érkezett.

Egy a' mult hónap 23ikán költ kir. rendelet által 1) az auxonnei, új breisachi és st.-maloi pattantyus-igazgatóságok (Artilleriedirectionen) eltöröltetnek. 2) az auxonnei igazgatósághoz tartozott helyek a' besançonhoz csatoltatnak. 3) Ujbreisach, Mortier és Schlettstadt erősegek a' strassburgi, Belfort, Hüningen és Landskron pedig a' besanconi igazgatósághoz vétetnek. 4) a' st.-maloi igazgatóságot tett helyek a' környékéhez tartozó partmellékkel együtt a' rennesi pattantyus-igazgatóság alá jutnak. — Egy másik, folyó oct. 15-én megjelent kir.

rendelet a' pattantyus ezredek számát 14-re határozza meg azoknak ezentúli szerkezetekkel együtt. — A' Moniteur oct. 21kán következőt ír Marseilleből, hol mint mondók a' carlisták 's különösen a' berryi hgné gyantott mozgásai némi forrongást okoztak: Marseilleben verekedések történtek a' mult hón. 23 és 24ikén, mellyek fontosságát azonban a' hirlapok nagyítva adták elő. Néhányan a' csendzavarók közül elfogattak 's a' törvényszékeknek átadattak. Egy, Marseilleből sept. 26ikáról jött levél jelenti, hogy azon viaskodások nem ujultak meg többé 's a' város akkor teljes csendben volt. Fel lehet tenni, hogy ez 26ikán túl is így maradt esemmi tetemes zajnem történt, különben annak telegraph által a' kormány híret vette volna. — Sept. 29ike mint a' bordeauxi hg (V. Henrik) nagykorúságának, vagy is elért 13ik esztendejének napja tökéletes csendben mult el mind Párisban mind az eddigi hírek után egész Franciaországban. A' carlisták nem merték mutatkozni a' fővárosban 's loppal is alig adtak politikai lételőknek némi jelét. A' Temps azonban a' nevezett napról azt írja, hogy akkoron tömérdek lemondás érkezett a' külön ministeriumokhoz az országban szerle nyilvános hivatalt viselt carlistáktól, kik t. i. azt adák okul, hogy ők eddig Lajos-Filepet az ország helytartójának tekintették 's nem vártak egyebet, mint hogy ő a' törvényes királynak, t. i. V. Henriknek, bekövetkezett nagykorúságával a' koronát ennek általadandja. Ez nem törtévéen meg, ők a' kormánytól többé hivatalt nem fogadhatnak el 's magokat esküjuktől feloldoztagnak tartják: Mint mondják, a' carlisták e' naptól fogva se a' követválasztásokban részt venni, se pedig jelesül adót fizetni nem akarnak. A' Temps dicséri az említett lemondásokat, 's ezt legelső alkalomnak mondja, mellyben a' legitimisták szokásuk ellen consequenseknek mutatkoztak az általok nyilván vallott elvekhez. — Bugia, hova mint irtuk vala, legközelebb indult ki francia expedítio Toulonból, mintegy középett fekszik Algier és Constantine között néhány francia mérföldre Zowah folyam torkolatjától, melly egy az algieri tartomány legtetemesb folyami közül 's mellynek partján Constantine áll. A' bugiai kikö-

tő sokkal téresebb mint az algieri, de nem olly biztos. Mint hadi álláspont Bugia olly fontos, hogy azt az Angolok e' tekintetben Gibraltarhoz hasonlítják. Így tehát ennek elfoglaltatásával tetemesb biztosságot ad Franciaország afrikai gyarmatának.

SPANYOLORSZÁG.

VII. Ferdinand Ő spanyol kir. Felsége csakugyan nem élheté túl sőt nem is érte el octobert, hanem a' mult sept. 29ikén délután harmadfél órakor gutaütés következtében az örökkévalóságba áltszenderült. E' hir Rayneval francia követ ur által indítva telegraphi úton oct. 3ikán érkezett Párisba. E' telegraphi tudósítás jelenté egyszersmind, hogy Ő catholica Felsége végrendeletként Isabella koronaörökös hgné (most már királyné) kiskorúsága alatt az özvegy királyné neveztetett ki regensül. A' ministerium megmaradt; Madrid csendes volt. — A' francia kormány mingyárt más nap (oct. 4ikén) éjjel kurirt bocsátott Madridba Rayneval urhoz azon parancsal: nyilatkoztassa ez ki, hogy Franciaország a' spanyol új uralkodónét (a' regens királynét és Isabellát) kész megismerni, mihelyt a' hivatalos jelentés (notification) kormányához megérkezik. — A' Journal des Débats ezekhez oct. 4ikén még azt adá, hogy a' király halála esetét előre látván, egy öt személyből álló regensségi tanács állott volna össze Madridban az özvegy királyné segedelmére, 's hogy annak tagjai a' sevillai érsek (Cienfuegos, cardinál), Infantado hg és Castanos general (a' többi kettőt nem tudja) volnának; de sept. 30ikáról legujabban 's rendkívüli alkalommal Párisba és Bécsbe érkezett tudósítások szerint úgy látszik, hogy az özvegy királyné egyedül viszi a' regensséget, mert mingyárt a' király halála után kibocsátott rendeletekben, mellyek az egész mostani ministeriumot 's valamennyi kormánytisztviselőt hivatalaikban megerősítenek, valamelly képezett vagy még képezendő regensségi tanácsról egy szó sem említettik. — El kell várni, mit fog don Carlos 's apostoli és absolutista párthivei kezdeni, mi minden esetre, mint a' már fenálló 's haladni szerető kormánynak baráti őszinte szívvvel mondjuk: éljen a' királyné!

NÉMETORSZÁG.

Münchenből octob. 4ikéről írja az Allg. Zeit. 's utána a' Beobachter, hogy ott az octoberi népünnepre erős készülétek tétettek, a' tágas Therézia-rét, hol az ünnepre már egész bolt- és sátorsorok épültek, délutánként tömve volt emberekkel. A' városi tisztesség tudósításaként a' király e' népünnepre, mellyet sajátkép a' polgárság ad a' királynak, meg fog jelenni, de a' királyné nem jöhet el kézbaja miatt, mellyet a' hintóba szálltakor az ajtónak vigyázatlanul történt becsapása által kapott. Az özvegy királyné ekkor Tegernseeben volt falusi jószágán három fenséges leányaitól körülvéve t. i. Sophia ausztriai főhercegné, Louise bajor kir. hgnével együtt már előbb ott volt, Erzsébet bajor kir. hgné 's porosz kir. koronaörökösne pedig oct. 2ikán ment oda Münchenen keresztül. Ugyancsak oct. 3ikán oda érkeztek még Károly bajor kir. hg., Max Bajor-Birkenfeld hg 's Leuchtenberg Auguszt hg.; a' porosz koronaörökös később vala e' fényes körbe megérkezendő. Idegenek szemlátomást gyűltek Münchenbe, 's közöttük francia ifjak egész seregekben, sőt gyermekek is, kik mind Prága felé igyekeztek. Ujabb hírek szerint nem valósul meg, hogy ezen vándorló carlista ifjak a' cseh határon nem bocsátattak volna keresztül, hogy X. Károly előlük Grätzbe utazott volna, sőt inkább az exkirályi háznál septemb. 29ikén csakugyan örvendő udvarlás volt Bustiegradban, mellyen nem volt ugyan sok száz francia jelen, de még is annyi, mennyi 20 kocsit betöltött, közöttük pedig sok olyan, ki már régebb idő óta lakja Németországot. Az ifju Fitz-James hg (fija a' nagy tűzű francia pairnek) nyújtotta által a' bordeauxi hgnék a' kardot és sarkantyút 's ő volt a' legitimista Franciaország ohajtatának, — mellyek hihetőleg még soká csak ohajtatok fognak maradni, — tolmácsa. X. Károly azonban 's Blacas hg e' szertartáson nem voltak jelen, mivel, mint e' privát levelek mondják, azt nem tarták jónak. Ugyan e' levelek mit sem kételkednek, hogy a' berryi hgné rövid időn Bustiegradba fog érkezni. Chateaubriand ur Prágából visszatérven oct. 2ikán Würzburgba érkezett. — Ugyancsak müncheni, oct.

5iki tu
met eb
jelent
Görög
A' gr
hogy
tuson
tallér
elejél
fuba
végei
be, n
Chro
hirlap
A' k
görög
kozta
függe
natba
püsp

Égy
kén j
kely
idősz
az C
Geni
metv
éled
zat e
lág s
hata
ból,
vets
vel,
szer
mun
már
birt
egy
kájá
csal
olly
hez
szá
pita
mi s
vol
meg

5iki tudósítások szerint ott nem kevés figyelmet ébresztett gr. Capodistrias Ágoston megjelente, ki mint tudjuk bátyja halála után Görögországnak egy ideig kormányzója volt. A' gróf mint mondják azért jött Münchenbe, hogy nemzetségének követeléseit a' görög statuson, mellyek szinte egy fél millio spanyol tallérra mennek, terjessze a' bajor király elejébe; azután Olaszországon keresztül Corfuba fog utazni. Görögországból szinte aug. végeig terjedő tudósítások jöttek Münchenbe, névszerint a' görög kormányujságnak 's Chronos és Athene czimű két oppositioféli hirlapnak a' mondott ideig terjedő számaik. A' kormányhirlap aug. 13iki száma közli a' görög egyház függetlenségének kinyilatkoztatásáról folyt nyomos vitatásokat, melly függetlenségi nyilatkozást a' Naupliában zsinathba gyűlt görög metropoliták, érsekek és püspökök készültek kibocsátani.

TÖRÖKORSZÁG.

Előbbi levelünk végén említett Moniteur Égyptien első száma, melly mult aug. 17ikén jelent meg, bevezetésül következő cikelyt foglal magában: „Egy egészen új időszak kezdődik Aegyptusra nézve, eddig az ország igen csekély volt vagy semmi. Geniusa a' pyramisok és sirépületekbe temetve, csak a' multkor pompás romjaiban éledezett még, midőn őt egy hatalmas szózat e' sirlakokból előhívá, mellyekbe a' világ szemei elől örökre eltűntnek látszott. E' hatalmas szózatra Aegyptus fölébredt álmából, 's mintha a' szerencse vetekednék szövetségre lépni azon rendkívüli férjfiu terveivel, ki most ez országot igazgatja: a' legszerencsésb történetek erősíték meg kezei munkáját, segíték őt azok kivitelében 's a' már létesítetteknek maradást 's tartósságot biztosítottak. Mehemed Ali azouban midőn egy egész nép ujjá születésének roppant munkájához fogott, tökéletesen általlátta, hogy csak a' gondolat lehelete önthet ismét az olly soká dermedve volt tagokba életet, mihez képest már régóta szándékozott az országban egy hivatalos kormány-ujságot alapítani. E' szándék most valósulást ért, a' mi soha kedvezőbb jóslattal nem történhetett volna, mint a' millyen (a' portával) legutóbb megkötött békeé. E' béke-hirdetés az új hir-

lap elején valóban a' legszebb koszoru, mellyet annak beavattatására lehetett vala választani. Részéről a' magas porta sem tekintheti öröm nélkül, miként törekszik Aegyptus, mint neki lekötelezett holdcsillaga, az előhaladás és polgárisodás azon pályájára, mellyre Törökországot emelni a' nagy-ur szakadatlan iparja. A' gondolat tehát hiv tolmácsra fog ezentul Nagy-Sándor régi városában találni; a' sajtó harsány szava hirül adandja majd Európának, hogy a' Sesostrisek és Ptolemaeusok hazája egy méltó követőt talál, ki az ő munkájakat folytassa, 's hogy a' középkor sötétsége a' Nilus partjain az ujjá születés fényes napja előtt enyészni kezd. — Természet szerint a' franczia, ezen olly világos, olly határozott 's a' lélek mozdulatihoz olly különösen simuló nyelvnek kelle az új kormány tolmácsaul választatnia. Diszére fog az e' nyelvnek válnia, hogy egy olly kormányt, melly már eddig is annyit tön, dicsoíthetend 's egy olly nép legelső igyekezeteit gyámolíthatandja, melly egy nagy férjfiu befolyása alatt a' mult századok rozsdájából készül kivetkezni, hogy a' dolgok egy ujjabb rendére ujjá szülessék. Így szólván azt hisszük, hogy azon igaz szempont alá helyeztük magunkat, mellyet szükségképen tartani kell, hogy Aegyptus jelen állapotjáról méltólag ítélhessünk. Mi korán megváltunk azon kormányzási utopiáktól (sohonnáktól), mellyeket az ember már készen hoz fejében Európából, 's mint közös mértéket a' legcivilisáltabb 's legvadabb népekre egyiránt alkalmaz. Szerencsére mi tudjuk azt, hogy mindennél, de kivált annál a' ki kezd, számba kell venni az ellenállást, mellyet a' politikai előítéletek, szokások, erkölcsök 's maga az égalj is — mellynek befolyását egyébiránt gyakran nagyították — okoznak. Tudjuk, hogy mind ezt a' legállhatatosb akarat is csak idő jártával képes enyhíteni. Egy nép civilizatiója nem rögtön nem hevenyében történik, 's az ember tehetetlensége, midőn javítani akar is, olly sokféle alakban mutatkozik, hogy a' hirtelen áltmenetel roszból jóra nem ritkán ujjabb roszat teremtene elő. Ha meggondolja az ember azon tömérdek akadályt, mellyekre Mehemed Ali utjában ütközött, valóban csodálnunk

kell, hogy azok őt tervei létesítésétől nem csak el nem ijeszték, hanem hogy ő e' való-
sításban mind a' mellett is olly messze ha-
ladt; kábaság sőt igaztalanság volna tehát ne-
ki munkája tökéletlenségét róni fel. A' né-
pek fejledezése nagy, tágas tért foglal el,
's azt kívánni, hogy ők mingyárt első fellé-
pésökkel tökéletesek legyenek, annyi vol-
na, mint azt akarni, hogy a' gyermek a' meg-
nőtt férjfiával, pitymallat a' fényes déllel e-
gyenlő legyen. Mehemed Ali is ön erejének
érzetében folytatá megkezdett munkáját a'
nélkül, hogy a' körüle pattogó lármára ügyel-
ne, 's úgy tett, mint ama' hajdani philoso-
phus, ki előtt a' mozgást tagadták, 's ő ment.
— Ezen mód valamit vitatni, kétségkívül
nem a' legroszabb, 's az aegyptusi viceki-
rály is megelégedhetett volna tettel szó he-
lyett, de a' lassú 's harapozó bal hiedelem
végre magát az igazságot is kiveszi alakjá-
ból. 'S most midőn a' béke áldási alatt a'
vicekirálynak több módja esik magaslelkű
szándékait népének javára nagyobb 's kiter-
jedezőbb mértékben juttatni létre: kétség-
kívül ohajtania kell, hogy ezen szándékok
ne legyenek naponkénti rágalom tárgyai 's
azon óriási dicsvágynak, melly őt mint mon-
dák, kelet meghódíttatására ösztönzi, felü-
letes vádjai végre valahára végképen némül-
janak el. Most midőn az ő mérséklete leg-
teljesebb fényiben tűnt fel az által, hogy
nyomban letévé fegyverit, mihelyt a' magas
portától a' régi kegyelembe visszavéttetését
reménylheté, meg fogja a' politikai világ tud-
ni, hogy Mehemed Ali minden cselekedeti-
nek rugója egyetlenegy uralkodó gondolat
volt, t. i. az, hogy az osman birodalom va-
lamennyi részének egy ugyanazon fő alatt
erős és szoros egyesítése által Törökország-
nak az európai status és politikai mérleg-
ben illendő súlyt adjon. — — Részünkről
mi soha sem térendünk el azon alapelvektől,
mellyeknek egy olly hirlap szerkeztetését
vezérelniök kell, mellynek megjelenése egy

a' legkecsesgetőbb ujságok közül, mellye-
ket a' mostani Aegyptus a' figyelmező teki-
tetének nyujt. Mindenek előtt nem fogjuk
feledni, hogy hirlapunk Európa-hoz szól,
főleg ahoz van intézve; hogy Mehemed Ali
ezen hirlap által az ő kormányának irányza-
tát szándékozik a' szárazföldi hatalmak előtt
felfedni, — 's hogy ő ezen eszköz által leg-
első talpkövet akarja vetni egy kapcsolat-
nak Aegyptus fejledező civilisatiója 's nap-
nyugot régi civilisatiója közt. Ez így levén
megállapítva, az új hirlap hangja komoly
lesz és illendő bármely párti emberekre néz-
ve. Az aegyptusi kormány nem akarván a'
személyességek csatamezejére alászállani,
annál nagyobb méltóságban fog Európa elie-
nében állani, melly az ő törekedéséről egy
jobb jövődő felé ki fogja ítéletét mondani.
Európa a' maga állása és rokon érzelmi
(sympathiái) által különösen rendeltetve van
egy védő egyszersmind pedig békés hatalmat
gyakorolni Aegyptus felett. A' népek ollyan-
ok mint az egyes emberek: örömet gyako-
rolják a' szellem, az értelem nemes aristo-
katiáját 's magas pártfogóságát olly népek
felett, mellyek az ő felsőségöket megismér-
ni 's méltánylani hajlandók. Miután ma Ae-
gyptus napnyugothoz fordul azon világért,
melyet ez hajdan kelettől vett: kötelessé-
ge nyugotnak a' kölesönt kölesönnel vissza-
fizetni, mit ha nem tenne, nem csak a' ma-
ga materialis, hanem felsőbb rangja, azaz
társasági suprematiájának érdekeit is elá-
rulná. — Végre kifejti a' journal azon tár-
gyakat, mellyek koronként és szakaszonként
lapjainak tartalmát fogják tenni, ezek: bel-
ső (aegyptusi) törvényhozás és poli-
tika; külföldi hirlapok általtekintése, belső
statistica, statusgazdaság, szorgalom; kü-
lönféle hírek mind bel- mind külföldről; tu-
domány, literatura, szép művészetek; talá-
mányok és utazások; végre kivonatok az
Angliában 's Franciaországban megjelenő
tudományos journalokból. —

A' gabona pesti piaczi ára octob. 15ikén 1833:

poz. m. vál. ga.	legjobb	közép	csékély	poz. m. vál. ga.	legjobb	közép	csékély
Tisztabuza	120	106 $\frac{2}{3}$	100	Zab	42 $\frac{2}{3}$	41 $\frac{1}{3}$	40
Kétszeres	86 $\frac{2}{3}$	80	—	Köles	—	—	—
Bözs	58 $\frac{2}{3}$	54 $\frac{2}{3}$	53 $\frac{1}{3}$	Köleskása	—	—	—
Árpa	53 $\frac{1}{3}$	50 $\frac{2}{3}$	—	Kukoricza	40	38 $\frac{2}{3}$	33 $\frac{1}{3}$

P é n z k e l e t:

Bécs oct. 12ikén középár pengő pénzben			
Statisztika	Bankok	Bankrészevény	Arany
Status 5 pC. kötel.	92 $\frac{2}{3}$	Bécs 2 $\frac{1}{2}$ pC. bankok.	53 $\frac{2}{3}$
— 4 pC.	82 $\frac{1}{2}$	Kam. 2 $\frac{1}{2}$ pC. kötel.	53 $\frac{1}{3}$
— 1820ki kölcs.	—	Bankrészevény	1187 $\frac{2}{3}$
— 1821ki —	130 $\frac{1}{2}$	Cs. arany pCt. agio	—